

MODERNE BOSBOUW MET GEMENGDE BEPLANTINGEN

door

J. G. SEMLER.

Wetenschap en practijk weten sinds enkele decennia, dat er noodzakelijk gemengde beplantingen moeten worden aangelegd wil men vele generaties lang bos kunnen houden en wil men een oud en zo goed mogelijk bestand krijgen. Zoals alle bosbouwers reeds hebben ontdekt heeft het alles door elkaar zetten, naast het voordeel van een goede bladmenging en de kans op een gezonde bodem, het nadeel, dat twee onmiddellijk naast elkaar staande exemplaren van verschillende soort el-kander kunnen overgroeien. Als men niet heel goed oppast in dergelijke bebossingen, zo verdringt bijvoorbeeld de lariks de eik, terwijl het toch de uiteindelijke bedoeling moet zijn een eikenbos te krijgen. Deze verdringing geschiedt ondanks het vulhout. Bovendien moet dit vulhout de eerste jaren practisch ieder jaar worden nagegaan ter voorkoming van overgroeiing. Toch zijn op deze wijze veel geslaagde bebossingen ontstaan. Men ziet echter reeds op honderden meters afstand, dat men met een cultuur te doen heeft; het doet een weinig „stijf” aan. Een ander systeem dat ook wel wordt toegepast is het aanleggen van groepen ter grootte van $\frac{1}{2}$ tot 1 ha met eenzelfde hoofdhoutsoort, terwijl als vul- en drijfhut overschillende soorten worden gemengd. De verpleging is aanmerkelijk gemakkelijker en bij dunning en velling komt men voor minder grote moeilijkheden te staan. Of de oppervlakten van deze vakken voldoende klein zijn om een kalamiteit van een monofaag insect te voorkomen, valt vaak te betwijfelen. Aesthetisch voldoet deze oplossing velen evenmin als een gemengde rijenbeplanting van hoofdhoutsoorten, doch hierbij spelen persoonlijke gevoelens een grote rol. Velen genieten van een 40-jarig grovedennbos, terwijl het voor anderen een raadsel is wat daar nu voor moois aan is.

Hoe kan men nu tot een andere oplossing komen?

Naar mijn mening door op terreinen waar velling noodzakelijk is, geen kaalslag toe te passen, doch door een aantal van de mooiste en meest gezonde grovedennen te laten staan. Dit kan men dan doen om van de groveden nog enige natuurlijke bezaaiing te verkrijgen, die goed als vul- en drijfhout kan dienst doen, tussen de soorten die men wenst te behouden. De aesthetische factor is immers ook van belang en een aantal zware grovedennen tussen een goed groeiend jong bos heeft toch zijn bijzondere bekooring. Tenslotte is ook de bijgroei van betekenis en het is wel zeker, dat dergelijke gespaarde bomen krachtig door zullen groeien. Waarom dan zulke bomen geveld? Weliswaar zullen ze bij velling later enige schade veroorzaken, maar daar tegenover is in een goed groeiend en dus gesloten gemengd bos het ontstane gat na enkele jaren geheel verdwenen, terwijl enkele zeer waardevolle bomen zijn geproduceerd.

Daar in ons land werkelijk natuurbos uiteraard niet voorkomt is het

goed naar cultuurbossen te streven, waarin de voor de geldelijke opbrengst noodzakelijke exoten zo natuurlijk mogelijk op hun plaats schijnen. Zo zal een toerist de indruk moeten krijgen alsof alles „zomaar” groeit, doch de boekhouding moet aantonen, dat er behoorlijke baten zijn. De hiervolgende methode kost niets meer en staat veel beter. Er mogen geen rechte lijnen voorkomen, noch bij beplanting na beplanting, noch bij beplanting na strooksgewijze bewerking. Het is een experiment, dat een kwestie van generaties zal zijn eer men werkelijk weet hoe men met het gebruik van exoten een bos zodanig moet aanleggen en verplegen, dat het steeds een goed groeiend bos zal blijven. Door het aanleggen van kleinere groepen, zal zoveel mogelijk de ideale etagevorming, humusomzetting enz. bereikt worden, zoals die volgens velen voor moet komen in het ideale natuurbos. In ons land zijn nu reeds verscheidene van dergelijke bebossingen aangelegd. Voor de groepen werd het best als oppervlakte ongeveer $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ are genomen daar deze voldoende klein is om de bladval van naast elkaar liggende groepen te mengen, wat natuurlijk in de eerste plaats van belang is. Ook zijn ze voldoende groot om de middenin de groepen staande bomen geen hinder van andere hoofdhoutsoorten te doen ondervinden. Er zijn complexen aangelegd waar zelfs het vulhout in afzonderlijke groepen staat. Men gaat dan uit van het principe dat bijvoorbeeld een groep fijnspar en een groep beuk naast elkaar zullen opgroeien. Door de dichte beplanting van 0,8—1 m onderlinge afstand zullen de beide houtsoorten spoedig gesloten zijn en zullen ze elkaar opdrijven. Er wordt zo mogelijk een ruim sortiment genomen. Na verloop van tijd zullen uit iedere groep slechts de beste bomen overblijven, maar van alle soorten blijven dan ook de beste over, zodat we niet, zoals bij gemengde eik- en lariksbeplantingen eerst een lariksbos te zien krijgen en pas na vrijstelling een eikenbos. Nu krijgen wij op latere leeftijd een volkomen gemengd bos, wat we juist wensten. Op de betere Nederlandse bosgrond zijn het voornamelijk twee loofhoutsoorten, waarvan iets te verwachten is. Dit zijn de eik en de beuk. Deze beide soorten kunnen niet voor voldoende goed blad zorgen, zodat er dus vulhoutsoorten moeten worden gebruikt. De aanwezigheid van deze groepen vulhoutsoorten kan tot gevolg hebben, dat op sommige plaatsen na verloop van tijd geen waardevolle houtsoort meer voorkomt. Het gebruik van vulhoutsoorten kan echter beperkt blijven. Indien besdragende soorten worden gebruikt krijgen we bovendien ideale vogelbosjes, waarvan het zeer de vraag is of ze financieel niet verantwoord zijn en die van grote aesthetische waarde zijn. Een ander voordeel is, dat het vulhout in groepen veel langer blijft leven en dienst blijft doen, terwijl het in een regelmatige beplanting na verloop van enkele jaren doorgaans wordt verstikt. Door de dichte plantwijze zullen van het naaldhout zeer spoedig vooropbrengsten worden verkregen, wat het grondverlies door de groepen vulhout enigermate zal compenseren, terwijl men voor naaldhout een loofhout het voordeel heeft, dat er veel keuze is bij de dunning, hetgeen een niet te verwaarlozen factor betekent, die mogelijk opweegt tegen een iets grotere uitgave aan plantsoen. De verpleging is aanmerkelijk goedkoper dan bij andere gemengde bossen en men behoeft het vulhout niet geregeld kort te houden.

Op andere plaatsen mengt men de verschillende groepen hoofdhoutsoorten op de meer gebruikelijke wijze met vul- en drijfhout. In deze

bossen kan echter ook best berk in groepen worden gebruikt. De berk is verre van waardeloos en oernederlands. Het is echter onmogelijk bij grotere beplantingen totaal willekeurig te planten. Er moet wel een bepaald systeem als basis worden toegepast. Er werd zoveel mogelijk naar gestreefd het geschetste systeem zodanig te construeren, dat de oppervlakkige toeschouwer er geen systeem in kan ontdekken. Zie daar ook het schema, dat uiteraard is bedoeld voor betere gronden. Het zal duidelijk zijn, dat van het toegepaste systeem na 10 jaren niets meer te ontdekken valt. Uitvoering bleek bovendien in de practijk geen moeilijkheden te geven. Een voorwerker of handige arbeider ziet heel goed kans aan de hand van het schema zijn gang te gaan. Natuurlijk wordt niet zuiver in kwadraten geplant, doch de oppervlakten worden min of meer vrij genomen en ook dit zal in de practijk blijken geen moeilijkheden te geven, die veel geld kosten.

De critiek, die op een en ander kan worden geoefend, is, dat de beplanting met groepen van alleen hoofdhoutsoorten duur is en niet wordt gecompenseerd door spoediger dunningsopbrengsten bij het naaldhout en grotere keuze van waardevolle bomen bij dunning in het loofhout. De noodzakelijke groepen vulhout zijn een zeer twijfelachtig punt. De beplantingen zullen de eerste jaren een zeer onregelmatig beeld vertonen. De aanleg is duurder, de groepjes moeten worden uitgezet, geloop met kleinere partijtjes plantsoen is niet te voorkomen, althans niet geheel. Ze heeft, even goed als bij iedere andere gemengde beplanting, het nadeel, dat bij dunning andere soorten gemakkelijk worden beschadigd.

Na de eerste generatie zal het mogelijk niet de meest rendabele houtteelt zijn, doch het is wel zeker, dat een goede groeiplaats tot stand zal komen, die in staat is vele jaren hout voort te brengen. En dearmede zal de methode kunnen worden betiteld als goede bosbouw.

Beplantingsschema van bebossing waar het vulhout in afzonderlijke groepen staat.

De cijfers duiden groepen van de betreffende soorten aan.

Hoofdhout: vulhout is 7 : 3, 4, 5 en 6 vulhout.

1	4	10	5	8	3	9	6	2	7
2	7	1	4	10	5	8	3	9	6
9	6	2	7	1	4	10	5	8	3
8	3	9	6	2	7	1	4	10	5